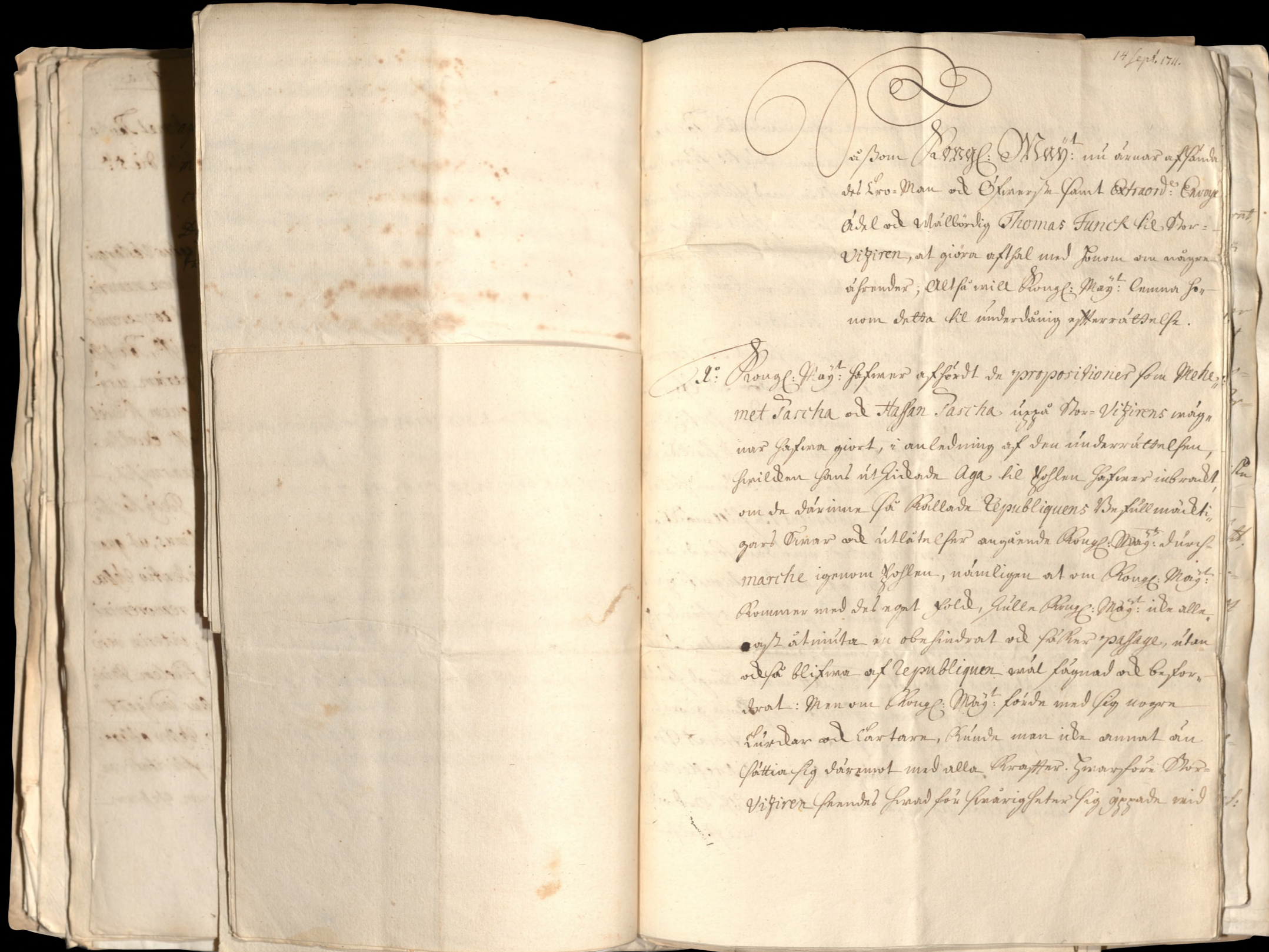
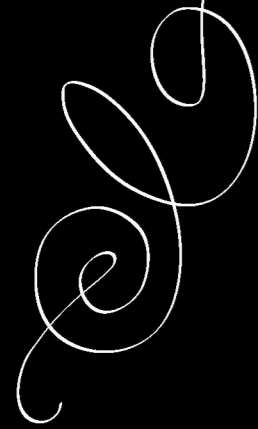

ЛИСТ ПРО УКРАЇНУ ЯК НЕЗАЛЕЖНУ ДЕРЖАВУ

Лист від шведського
короля Карла XII
до посла Швеції
в Константинополі
Томаса Функа
від 14 вересня 1711 року

14 Sept. 1711.

Si som Kongl. Maj:t. nu ännu afsända
til Tro=Man och Öfwerste Samt Extraord: Envoye
Adel och Wälbördig Thomas Funck til Stor=
Viziren, at göra afthal med honom om några
äfrändor; Alltså vill Kongl. Maj:t. Lemna honom
dessa til underdänig äffterättelse.

Såsom Kongl. Maj:t. hafwer afsendt de propositioner som Mehemet
met Pascha och Hassan Pascha uppå Stor=Vizirens vägnar
hafwa gjort, i anledning af den underrättelsen,
hvilken hans utskickade Aga til Pohlen hafwer inbrackt,
om de därinne så kallade Republikens Befullmäktigars
gärde Örnar och utlåtelse angående Kongl. Maj:t. durch=
marche igenom Pohlen, nämligen at om Kongl. Maj:t.
kommer med des eget folck, skulle Kongl. Maj:t. icke
ätniuta en obehindrat och säker passage, utan också
blifwa af Republikens wäl utlåtelse angående Kongl. Maj:t.
durch=marche igenom Pohlen, nämligen at om Kongl. Maj:t.
kommer med des eget folck, skulle Kongl. Maj:t. icke
ätniuta en obehindrat och säker passage, utan också
blifwa af Republikens wäl utlåtelse.

Diplomatica Turcica,
Thomas Funck,
Brev från Kungl.
Maj:t, vol. 13,
Kungens brev från
14 september 1711

14 Sept. 1711

Såsom Kongl. Maj:t nu ännu afsända
des Tro=Man och Öfwerste Samt
Extraord: Envoye Adel och Wälbördig
Thomas Funck till Stor=Visiren, at
göra afthal med honom om några
äfränder, Alltså vill Kongl. Maj:t
lemna honom detta till underdänig
effterättelse.

1 Kongl. Maj:t hafwer afhördt
de propositioner som Mehemet
Pascha och Hassan Pascha uppå
Stor=Vizirens vägnar hafwa gjort
i anledning af den underrättelsen,
hvilcken hans utskickade Aga til
Pohlen hafwer inbrackt om de
därinne så kallade Republikens
Befullmäktigars swar ock
utlåtelse angående Kongl. Maj:t
durch=marche igenom Pohlen,
nämligen at om Kongl. Maj:t
kommer med des eget folck, skulle
Kongl. Maj:t icke allenast ätniuta
en obehindrat och säker passage,
utan också blifwa af Republikens wäl

fägnad ock befordrat: Men om Kongl. Maj:t förde med sig nogre Turckar ock Tartare, Kunde man icke annat än sättia sig däremot med alla Kraffter. Hwarföre Stor=Viziren seendes hwad för swärigheter sig ijpade wid durch=marchen, hafwer igenom öfwannämde Paschar åstundat at öfwerläggia med någon därtill förordnad på hwad sätt resan igenom Pohlen med säkerhet måtte kunna skie: hafwandes de också hemstält Kongl. Maj:t godtfinnande at förblifwa qwar här i landet öfwer wintern, effter som åhrs=tiden til en långlig marche erdan sijjnes wara tämligen förleden.

Kongl. Maj:t har uppå alt detta gifwet Pascherna behörigt swar; Men will icke des mindre att öfwersten och Extraordinarie Envoyen wid des ankomst til Stor=Viziren föreställer 1: At desamma, med hwilka den utskickade Agan warit i samtahl, icke Kunna hollas för wara eller kallas Republiquens Befullmäctige mijcket mindre representanter; emädan som de äre allenast nogre officerare af Konung Augusti parti, understödde af den sunna Republiquens [=Republiken i söder, sunnan] fiende Czaren; ock altså snarare böre kallas Rebeller än som Republiquens ledamöter. 2: Att man långt förut hafwer sedt sådane difficulteter skole göras, samt alt sådant länge sedan remonstrerat Stor=Viziren; fast än han därpå aldrig welat reflectera

Swärigheten, som icke igenom öfwerannämde Paschar
åstundat at öfwerläggia med någon därtill förordnad
godtfinnande at förblifwa qwar här i landet öfwer
wintern, effter som åhrs=tiden til en långlig marche
erdan sijjnes wara tämligen förleden.
Kongl. Maj:t har uppå alt detta gifwet Pascherna
behörigt swar; Men will icke des mindre att öfwersten
och Extraordinarie Envoyen wid des ankomst til Stor=Viziren
föreställer 1: At desamma, med hwilka den
utskickade Agan warit i samtahl, icke Kunna hollas
för wara eller kallas Republiquens Befullmäctige
mijcket mindre representanter; emädan som de äre
allenast nogre Officerare af Konung Augusti parti,
understödde af den sunna Republiquens fiende Czaren;
och altså snarare böre kallas Rebeller än som
Republiquens ledamöter. 2: Att man långt förut
hafwer sedt sådane difficulteter skole göras, samt
alt sådant länge sedan remonstrerat Stor=Viziren;
fast än han därpå aldrig welat reflectera
utan förlitat sig uppå Moscowiternas löse
Ord ock [du kan ha ordet kvar men det är
bara avsett för den som läser upp texten
högt för någon annan så att läsandet flyter
på utan avbrott.]

tilsäijelser: hwilckas bedrägeri nu så mijcket
mer bliwfer kundbar [=känt], som de twärt
emot den nyligen slutne tractaten icke gådt
hem til deras land, utan utbredt sig in uti
Pohlen, ock förmenas där blifwa ståendes
öfwer wintern. 3: Angående tilbodet at
Kongl. Maj:t motte ännu något längre
uppholla sig här på orten, så har Öfwersten
och Extraordinarie Envoyen at förklara, det
Kongl. Maj:ts interesse sådant intet tillåter,
utan åstundar Kongl. Maj:t med det första
få brijta up härifrån ock gå hem till des Rijke.
Konung Augusti Creaturer inne uti Pohlen
understödde af Czaren äre få til antalet,
ock kunna lätteligen afhollas, allenast
Stor=Viziren effter Portens ofta orepade
tilsäijelser gifwer en skjindesam ock
Suffisante Escorte. Kongl. Maj:t försäkrar
sig at desamma partiet ock de rätta patrioter
uti Republiquen läre så snart Kongl. Maj:t
ankommer slå sig til honom ock förjaga det
widriga salskapet.
Skulle häremot inwändas at en ansenlig
ock stark Escorte af Turckar och Tartare
beswärligen skall kunna finna qwarter
ock subsistence in uti Pohlen; så har
Öfwersten och Extraordinarie Envoyen at
wijsa, det sådant aldeles är fäfangt ock
ogrundat. Kongl. Maj:t wet af siefwa
förfarenheten [=erfarenhet, tidigare

utan förlitat sig uppå Moscowiternas löse
Ord ock [du kan ha ordet kvar men det är
bara avsett för den som läser upp texten
högt för någon annan så att läsandet flyter
på utan avbrott.]

tillsäijelser: hwilckas bedrägeri nu så mijcket
mer bliwfer kundbar [=känt], som de twärt
emot den nyligen slutne tractaten icke gådt
hem til deras land, utan utbredt sig in uti
Pohlen, ock förmenas där blifwa ståendes
öfwer wintern. 3: Angående tilbodet at
Kongl. Maj:t motte ännu något längre
uppholla sig här på orten, så har Öfwersten
och Extraordinarie Envoyen at förklara, det
Kongl. Maj:ts interesse sådant intet tillåter,
utan åstundar Kongl. Maj:t med det första
få brijta up härifrån ock gå hem till des Rijke.
Konung Augusti Creaturer inne uti Pohlen
understödde af Czaren äre få til antalet,
ock kunna lätteligen afhollas, allenast
Stor=Viziren effter Portens ofta orepade
tilsäijelser gifwer en skjindesam ock
Suffisante Escorte. Kongl. Maj:t försäkrar
sig at desamma partiet ock de rätta patrioter
uti Republiquen läre så snart Kongl. Maj:t
ankommer slå sig til honom ock förjaga det
widriga salskapet.

Skulle häremot inwändas at en ansenlig
ock stark Escorte af Turckar och Tartare
beswärligen skall kunna finna qwarter
ock subsistence in uti Pohlen; så har
Öfwersten och Extraordinarie Envoyen at
wijsa, det sådant aldeles är fäfangt ock
ogrundat. Kongl. Maj:t wet af siefwa
förfarenheten [=erfarenhet, tidigare

omständigheter, äldre händer] allra bäst hwad för lifzmedel så för folck som för hästar där inne är at tilgå: ock skall sådant intet brijta, utan för bättre köp kunna anskaffas uti Pohlen än som här i landet, allenast troupperne äre med penningar försedde, ock hafwe på någre we[ckor proviant med sig, effter som Moscoviterna sådant här wid gränsen hafwa förtärt. Hwad ijmnigt förråd Muscoviterna därinne hafwa för sig funnet på alla nödwändigheter, är allmänt kunnigt: ock kan den Turckiske ock Tartarske Escorten, där wintern skulle infalla, få därinne så goda qwarter, som nogonsin här hemma i landet.

2 Kongl. Maj:t hafwer för detta begiärt af Porten ett lån af Tolff = hundrade Pungar til den förestående marchen; ock will at Öfwersten ock Extraord: Envoyen därpå vidare ijrckar; föreställandes nödwändigheten för Kongl. Maj:t at blifwa därmed understödd, så fram han skall kunna brijta up härifrån. Kongl. Maj:t pretenderar sådant eij såsom nagon skijldighet, utan såsom at proff af Portens wänskap, hwilcken Kongl. Maj:t altid wil erkänna ock försträckningen ricktigt låta betala.

3 Skulle Stor=Viziren framställa nogot om en förlikning emellan Kongl.

för lifzmedel så för folck som för hästar där inne är at tilgå: ock skall sådant intet brijta, utan för bättre köp kunna anskaffas uti Pohlen än som här i landet, allenast troupperne äre med penningar försedde, ock hafwe på någre we[ckor proviant med sig, effter som Moscoviterna sådant här wid gränsen hafwa förtärt. Hwad ijmnigt förråd Muscoviterna därinne hafwa för sig funnet på alla nödwändigheter, är allmänt kunnigt: ock kan den Turckiske ock Tartarske Escorten, där wintern skulle infalla, få därinne så goda qwarter, som nogonsin här hemma i landet.

2: Kongl. Maj:t hafwer för detta begiärt af Porten ett lån af Tolff = hundrade Pungar til den förestående marchen; ock will at Öfwersten ock Extraord: Envoyen därpå vidare ijrckar; föreställandes nödwändigheten för Kongl. Maj:t at blifwa därmed understödd, så fram han skall kunna brijta up härifrån. Kongl. Maj:t pretenderar sådant eij såsom nagon skijldighet, utan såsom at proff af Portens wänskap, hwilcken Kongl. Maj:t altid wil erkänna ock försträckningen ricktigt låta betala.

3: Skulle Stor=Viziren framställa nogot om en förlikning emellan Kongl.

och Extraord: Envoyen swara, det han uti ingen handel kan sig inlåta med Rijske Ministrerne, så länge Kongl. Maj:t intet gjort nogot wist aftahl ock slut med Porten om sättet at twinga Muskowiterna til at ingå det man åstundar ock så framt de skulle wägra sig at sluta en förlikning med Kongl. Maj:t på sådane willkohr som Kongl. Maj:t genom förut gjort afftal med Porten kunnat blifwa enig om, samt funnet skiälige at påstå af Czaren. Det wore ock nödigt at Kongl. M:t ock Porten komme sins emellan då först öfwerens ock gjorde aftahl, hwad Pant ock Gisslan som skulle fordras af Muscowiterna til försäkring, de skole exequera alt hwad som utlofwat ifall de tilstå sig willja ingå det man af dem åstundar: ock om Muscowiterna skulle sedermera brijta hwad som nu gång är utlofwat ock blefwet exequerat så moste man nu redan förut hafwa beslutat på hwad sätt man det på bägge sidor skall kunna ifra [= beivra] ock hämnas.

4: Där så händer at Öfwersten ock Extraord: Envoyen i anledning af den föregående punct icke skulle kunna åstadkomma en förening eller förbindelse emellan Kongl. Maj:t ock Porten til at bringa Czaren til skiälighet, ock hollan alt stadigt in om des rätta skranckor: utan Turkarna aldeles förklara sig wilja bliwfa wid

den nyijligen med Moscaw
träffade freden, moste man fuller
därwid nogot acquiescera, in til
des nogon ändring förorsakas,
antingen genom Stor-Vizirens
skijndesamma afsättjande, då
man all ting bättre med en annan
Vizir lærer kunna uträtta, den där
ock gerna lærer see at alt blifwer
ändrat, hwad som den förra hafwer
fehlat: eller moste man afwänta
tidsens förlifjande af den termin
som är utsatt til fästningarnas
återgifwande: då rupturen af
sig sielf ofehlbart lærer utbrista:
Emädan som Rijsarne aldrig
läre fullborda det hwar til de sig
förbundet i tracraten [i det här
fallet Freden vid Pruth] då man
åter får så mijcket bättre lägenhet
til at ijrcka på det förra påståendet,
ock åter bringa Turckarna med
all mackt til at angripa den
gemensamma fienden: hwilcket
är det rätta afseendet som man
med Turkarne hafwer, ehuruwäl
Öfwersten ock Extraord: Envoyen
eij behöfwer wijsa at han är därom
mijcket angelägen så länge de
sielfwe icke betee sig där til full
hugade. [=så länge de själva inte
visar, sig därtill vara fullt benägna/
villiga.] Men i medlertijd moste
han nu altstadigt där på arbeta,
at hwad som uti tractaten är för
afskedat om

utan Eröndaren ordalut förklara sig emellan blifwa in
den nyijligen med Moscaw förklarade gwarden, uti en man
fuller därwid uogot acquiescera, in til det uogon ändring
förorsakas, antingen genom Stor-Vizirens skjndesamma
afsättjande, då man all ting bättre med en annan Vi
zizir lærer kunna uträtta, den där ock gerna lærer see
at alt blifwer ändrat, hwad som den förra hafwer
fehlat: eller moste man afwänta tidsens förlifjande af
den termin som är utsatt til fästningarnas återgifwande:
Emädan som Rijsarne aldrig läre fullborda det hwar til
de sig förbundet i tracraten [i det här fallet Freden vid
Pruth] då man åter får så mijcket bättre lägenhet til at
ijrcka på det förra påståendet, ock åter bringa Turckarna
med all mackt til at angripa den gemensamma fienden:
hwilcket är det rätta afseendet som man med Turkarne
hafwer, ehuruwäl Öfwersten ock Extraord: Envoyen eij
behöfwer wijsa at han är därom mijcket angelägen så
länge de sielfwe icke betee sig där til full hugade. Men
i medlertijd moste han nu altstadigt där på arbeta, at
hwad som uti tractaten är afskudat om

Holme

Holme inuordet, uti en man fuller därwid uogot
acquiescera, in til det uogon ändring förorsakas,
antingen genom Stor-Vizirens skjndesamma afsättjande,
då man all ting bättre med en annan Vizir lærer kunna
uträtta, den där ock gerna lærer see at alt blifwer
ändrat, hwad som den förra hafwer fehlat: eller moste
man afwänta tidsens förlifjande af den termin som är
utsatt til fästningarnas återgifwande: Emädan som Rijsar
ne aldrig läre fullborda det hwar til de sig förbundet i
tracraten [i det här fallet Freden vid Pruth] då man åter
får så mijcket bättre lägenhet til at ijrcka på det förra
påståendet, ock åter bringa Turckarna med all mackt til
at angripa den gemensamma fienden: hwilcket är det
rätta afseendet som man med Turkarne hafwer, ehuruwäl
Öfwersten ock Extraord: Envoyen eij behöfwer wijsa at
han är därom mijcket angelägen så länge de sielfwe icke
betee sig där til full hugade. Men i medlertijd moste han
nu altstadigt där på arbeta, at hwad som uti tractaten
är afskudat om

Polniska wärcket, nämligen at
Czaren aldeles intet skall blanda
sig där uti, utan draga sina
trouper där ifrån, ock Konung
Stanislaus af Porten alt framgent
såsom tillföre erkännes allena
för rättmätig Konung til Pohlen,
til alla delar fullkomligen må
blifwa exequerad: warandes intet
mindre Portens än Kongl. Maj:ts
interesse, at Republikuen Pohlen
alt stadigt förblifwer wid des
gambla frijhet ock rättigheter
under konung Stanislav. Ock
är det en falsk ock ogrundat
förewändning som Rijsarne
göra, i det de förebära sig
warainkallade ock qarwhollne
i Pohlen af Republikuens
ledamöter; där man dock wet[,]
allenast nogra få Rebeller, som
ännu holla den afsatte Konung
Augusti partie, med sådane
skadelige uptog omgå: hwilcka
likwäl på intet sätt böra nämnas
eller hollas för Republikuens
ledamöter. Hwilcket alt Öfwersten
ock Extraord: Envoyen moste
med flit sökia at komma
Stor-Viziren til at begripa. Ock i
fall Republikuen skulle willja tala
Czaren at blifwa där, hwilcket
dock aldrig af Republikuen kan
eller lærer samtijckas; Så är det
dock twärt emot Portens såwäl
som Sweriges interesse, at man

där skulle lemna honom at blifwa ock få öfwerhanden; ock är han aldeles obefogad där til, som det löper twärt emot den tractat som han nijligen har ingätt med Porten; hwilcken aldeles förbiuder, ock intet inneholler uti sig någon sådan förewändning, at ifall någon Adelsman skulle biuda hans armée twärt emot detta gjorde afftahl, at förtöfwa i Pohlen, at därför då Muskowitiska arméen skulle wara des mer [=desto mer] berättigad til at förblifwa där ock således ruina hela Pohlen samt tvinga densamma til at underkasta sig des ook [=ok].

5 Sammaledes har han at pådrifwa, det den Artikeln som talar om Ukrain och Samptelige Zaporovernes frijhet må bringas ofördröjeligen til sin fullkomlige wärkställighet, så at hela Ukraine ock den Zaporowiske-hären fullkombligen sättas uti des urgamla frijhet ock possession af des land ock förra gränser under des nu warande fältherre Philipp Orlick: på det sättet at bemälte folck hädan effter skall giöra en independent Stat, ock aldrig mer på något sätt stå under Czarens ljdno eller protection.

5° Quom at blifwa ad för Skantzjandna, ock är han aldeles obefogad där til, som det löper twärt emot den tractat som han nijligen har ingätt med Porten; hwilcken aldeles förbiuder, ock intet inneholler uti sig någon sådan förewändning, at ifall någon Adelsman skulle biuda hans armée twärt emot detta gjorde afftahl, at förtöfwa i Pohlen, at därför då Muskowitiska arméen skulle wara des mer berättigad til at förblifwa där ock således ruina hela Pohlen samt tvinga densamma til at underkasta sig des ook.

5° Sammaledes har han at pådrifwa, det den Artikeln som talar om Ukrain och Samptelige Zaporovernes frijhet må bringas ofördröjeligen til sin fullkomlige wärkställighet, så at hela Ukraine ock den Zaporowiske-hären fullkombligen sättas uti des urgamla frijhet ock possession af des land ock förra gränser under des nu warande fältherre Philipp Orlick: på det sättet at bemälte folck hädan effter skall giöra en independent Stat, ock aldrig mer på något sätt stå under Czarens ljdno eller protection.

6°

6° Skall Öfwersten och Extraordinarie Envoyen utlægga sig för Stor-Viziren för de Polniske trouperne, at de måge bekomma dageligen det underholl, så länge de än här äre, som de allenast på tre dagar utbekommet. För det öfrige förblifwer Kongl. Maj:t des Tro-Man och Öfwerste samt Extraordinarie Envoyé med Kongl. ijnnest ock nåde städze wälbewägen. Gifwet wid Bender den 14 Septemb: 1711.

Carolus.

H. von Müllern

Instruction für Öfwersten och Extraord: Envoyen Funck.

6 Skall Öfwersten och Extraordinarie Envoyen utlægga sig hoos Stor-Viziren för de Polniske trouperne, at de måge bekomma dageligen det underholl, så länge de än här äre, som de allenast på tre dagar utbekommet. För det öfrige förblifwer Kongl. Maj:t des Tro-Man och Öfwerste samt Extraordinarie Envoyé med Kongl: ijnnest ock nåde städze wälbewägen. Gifwet wid Bender den 14 Septemb: 1711.

Carolus.

DIPLOMATICA TURCICA

Thomas Funck,
Brev från Kungl.
Maj:t, vol. 13, Kungens brev
från 14 september 1711

14 Sept. 1711

Såsom Kongl. Maj:t nu ärnar afsända des Tro=Man och Öfwerste Samt Extraord: Envoye Adel och Wälbördig Thomas Funck till Stor=Visiren, at giora afthal med Honom om några ährender, Altså will Kongl: Maj:t lemna honom detta till underdånig effterrättelse.

1: Kongl. Maj:t hafwer afhördt de *propositioner* som Mehemet Pascha och Hassan Pascha uppå Stor=Vizirens wägnar hafwa giort i anledning af den underrättelsen, hwilcken hans utskickade Aga til Pohlen hafwer inbrackt om de därinne så kallade *Republiquens* Befullmäktigars swar ock utlåtelse angående Kongl. Maj:t:ts durch=*marche* igenom Pohlen, nämligen at om Kongl. Maj:t kommer med des eget folck, skulle Kongl. Maj:t icke allenast åtniuta en obehindrat ock säker passage, utan också blifwa af *Republiquen* wäl fägnad ock befordrat: Men om Kongl. Maj:t förde med sig nogre Turckar ock Tartare, Kunde man icke annat än sättia sig däremot med alla Kraffter. Hwarföre Stor=Viziren seendes hwad för swärigheter sig ijppade wid durch=*marchen*, hafwer igenom öfwannämde Paschar åstundat at öfwerläggia med någon därtill förordnad på hwad sätt resan igenom Pohlen med säkerhet måtte kunna skie: hafwandes de också hemstält Kongl. Maj:t godtfinnande at förblifwa qwar här i landet öfwer wintern, effter som åhrs=tiden til en långlig *marche* erdan sijnnes wara tämligen förleden.

Kongl. Maj:t har uppå alt detta gifwet Pascherna behörigt swar; Men will icke des mindre att öfwersten och *Extraordinarie Envoyen* wid des ankomst til Stor=Viziren föreställer 1: At desamma, med hwilka den utskickade Agan warit i samtahl, icke Kunna hollas för wara eller kallas *Republiquens* Befullmäktige mijcket mindre *representanter*: emådan som de äre allenast nogre officerare af Konung Augusti parti, understödde af den sunna *Republiquens* [=Republiken i söder, sunnan] fiende Czaren; ock altså snarare böre kallas Rebeller än som *Republiquens* ledamöter. 2: Att man långt förut hafwer sedt sådane *difficulteter* skole göras, samt alt sådant länge sedan *remonstrerat*

ДИПЛОМАТИЧНЕ ЛИСТУВАННЯ ТУРЕЧЧИНИ

Томас Функ, листи від Королівської
Величності,
том 13, Лист короля
від 14 вересня 1711 року

14 вересня 1711

Королівська Величність має зараз на меті надіслати свою Довірену Особу, Полковника і Надзвичайного Представника, Шляхетного і Заможного Томаса Функа, до Великого Візира для того, щоб заключити з ним договір, який стосується наступних пунктів:

1: Королівська Величність прослухав ті пропозиції, які Мехмет Паша і Хассан Паша зробили від імені Великого Візира щодо того повідомлення, яке надіслав відправлений візирем до Польщі Ага, стосовно відповіді так званих Уповноважених *Республіки* про марш [durch=*marche*] Королівської Величності через Польщу. А саме, якщо Королівська Величність прямуватиме разом зі своїми людьми, то Республіка не зможе відразу ж гарантувати Королівській Величності безперешкодний і безпечний *перехід*, щоб його у Республіці з почестями зустріли і супроводили під час подорожі країною. Але якщо Королівська Величність прямуватиме у супроводі кількох Турків і Татарів, йому б допомогли усіма силами. Чому Великий Візир розуміючи, які складнощі можуть бути пов'язані з *маршем*, обговорив з уповноваженими там особами через вищезгаданих Паш, яким чином можливо б було організувати безпечну подорож через Польщу: вони теж переконалися у тому, що для Королівської Величності безпечнішим було б залишитися на зимування тут у країні, тому що сприятлива пора року для довгого *маршу*, здається, вже минула.

Королівська Величність надав Пашам повноцінну відповідь на все це; але все одно бажає, щоб Полковник і *Екстраординарний Посланець* по приїзді до Великого Візира пояснив наступне: 1. Що ті особи, з якими відправлений Ага провів переговори, не можуть вважатися Уповноваженими *Республіки*, а ще менше - *представниками*, тому що вони лише кілька офіцерів з армії Короля Августа, яких підтримує ворог південної *Республіки* Цар; і [вони] скоріше за все мають називатися *Повстанцями* ніж депутатами Республіки. 2: Що вже давно було очевидним, що такі складнощі були б створені, і що це вже давно *продемонстрували* Великому Візирю; але він ніколи не хотів

Stor=Viziren; fast än han därpå aldrig welat reflectera utan förlitat sig uppå Moscowiternas löse Ord ock [du kan ha ordet kvar men det är bara avsett för den som läser upp texten högt för någon annan så att läsandet flyter på utan avbrott.]

tillsäjelser: hwilckas bedrägeri nu så mijcket mer bliwfer kundbar [=känt], som de twärt emot den nyligen slutne *tractaten* icke gådt hem til deras land, utan utbredt sig in uti Pohlen, ock förmenas där blifwa ståendes öfwer wintern. 3: Angående tilbodet at Kongl. Maj:t motte ännu något längre uppeholla sig här på orten, så har Öfwersten ock *Extraordinarie Envoyen* at förklara, det Kongl. Maj:ts interesse sådant intet tillåter, utan åstundar Kongl. Maj:t med det första få brijta up härifrån ock gå hem till des Rijke. Konung Augusti *Creaturen* inne uti Pohlen understödde af Czaren äre få til antalet, ock kunna lätteligen afhollas, allenast Stor=Viziren effter Portens offta oprepade tillsäjelser gifwer en skjindesam ock *Suffisante Escorte*. Kongl. Maj:t försäkras sig at detsamma partiet ock de rätta patrioter uti *Republiquen* läre så snart Kongl. Maj:t ankommer slå sig til honom ock förjaga det widriga sällskapet.

Skulle häremot inwändas at en ansenlig ock stark *Escorte* af Turckar och Tartare beswärligen skall kunna finna qwarter och subsistence in uti Pohlen; så har Öfwersten och *Extraordinarie Envoyen* at wijsa, det sådant aldeles är fåfängt ock ogrundat. Kongl. Maj:t wet af sielfwa förfarenheten [=erfarenhet, tidigare omständigheter, äldre händelser] allra bäst hwad för lifzmedel så för folck som för hästar där inne är at tilgå: ock skall sådant intet brijta, utan för bättre kiöp kunna anskaffas uti Pohlen än som här i landet, allenast *trouperne* äre med penningar försedde, ock hafwe på någre we[ckor *proviand* med sig, effter som Moscowiterna sådant här wid gränsen hafwa förtärt. Hwad ijmnigt förråd Muscowiterna därinne hafwa för sig funnet på alla nödwändigheter, är allmänt kunnigt: ock kan den Turckiske ock Tartarske Escorten, där wintern skulle infalla, få därinne så goda qwarter, som nogonsin här hemma i landet.

- 2: Kongl. Maj:t hafwer för detta begiärt af *Porten* ett låhn af Tolff = hundrade Pungar til den förestående *marchen*; ock will at Öfwersten ock Extraord: Envoyen därpå widare ijrckar; föreställandes nödwändigheten för Kongl. Maj:t at blifwa därmed understödd, så fram han skall kunna brijta up härifrån. Kongl. Maj:t *pretenderar* sådant ej såsom nogon skjildighet, utan såsom at proff af Portens wänskap, hwilcken Kongl. Maj:t altid wil erkänna ock försträckningen ricktigt låta betala.
- 3: Skulle Stor=Viziren framställa nogot om en förlikning emellan Kongl. Maj:t ock Czaren, så kan Öfwersten och *Extraord: Envoyen* swara, det han uti ingen handel kan sig inlåta med

роздумувати над цим і лише довіряв пустим словам і вказівкам *Московитів*: чиє шахрайство зараз стає все більш очевидним, зважаючи на те, як вони всупереч підписаному *договору* відмовляються повертатися додому у свою країну і лише розповсюджуються у Польщі, і планують залишатися там протягом зими. 3. Стосовно пропозиції, що Його Величність міг би дещо довше залишатися у цьому місті, Полковник і *Екстраординарний Посланець* має пояснити, що це не в інтересах Королівської Величності, і що він за першої ліпшої можливості планує виїхати звідси і прямувати до своєї Країни. *Креатур* Короля Августа, яких у Польщі підтримує цар, не так багато, і їх легко буде втримати на відстані, якщо Великий Візир, після часто повторюваних наказів Великої Порти, швидко надасть *Достатній Ескорт*. Королівська Величність запевняє, що ця частина і правильні патріоти з *Республіки*, тільки-но Королівська Величність приїде, приєднаються до нього і відженуть цю огидну компанію.

Якщо будуть заперечення стосовно того, що значний за кількістю і сильний *Конвой* з Турків і Татарів не зможе безпроблемно знайти все необхідне для свого перебування у Польщі; то Полковник і *Екстраординарний Посланець* має запевнити, що такі побоювання абсолютно марні і безпідставні. Королівська Величність знає з власного попереднього досвіду, що саме там є доступним з провіанту як для людей, так і для коней: і якщо чогось буде недостатньо, то це краще можна буде придбати за гроші у Польщі, ніж тут, *війську* потрібно буде надати гроші і *провіант* на кілька тижнів, тому що московити спожили все, що було на кордоні. Те, що Московити знайшли там для себе все необхідне у великих кількостях, загальновідомо: і Турецький і Татарський Ескорт, коли прийде зима, зможе знайти для себе такі самі зручні квартири, як і тут вдома.

- 2: Королівська Величність попросив для цього у *Великої Порти* позику Дванадцять сотень золотих монет [Pungar]* для наступного *марша*; і бажає, щоб Полковник і Екстраординарний Посланець з цього приводу зробив наступне прохання; щоб Королівська Величність отримав всю необхідну підтримку для того, щоб Він зміг розпочати марш. Королівська Величність *не вимагає* цього як виконання обов'язку, а лише як підтвердження дружніх стосунків, які Королівська Величність завжди визнає і у майбутньому справді поверне оплату за все.
- 3: Якщо Великий Візир заявить про бажання домовитися з Царем, то Полковник і *Екстраординарний Посланець* має відповісти, що він ні про що не може торгуватися

Rijske *Ministrerne*, så lunge Kongl. Maij:t intet giort noget wist aftahl ock slut med *Porten* om sættet at twinga *Muscowiterne* til at ingå det man åstundar ock så framt de skulle wågra sig at sluta en förlikning med Kongl. Maij:t på sådane willkøhr som Kongl. Maij:t genom förut giort afftal med *Porten* kunnat blifwa enig om, samt funnet skiälige at påstå af Czaren. det wore ock nödigt at Kongl. M:t ock *Porten* komme sins emellan då först öfwerens ock giorde aftahl, hwad Pant ock gGisslan som skulle fordras af *Muscowiterne* til försäkring, de skole exequera alt hwad som utlofwat ifall de tilstå sig willja ingå det man af dem åstundar: ock om *Muscowiterne* skulle sedermera brijta hwad som nu gång är utlofwat ock blifwet *exequerat* så moste man nu redan förut hafwa beslutat på hwad sätt man det på bægge sidor skall kunna ifra[=beivra] ock hämnas.

4: Där så händer at Öfwersten ock *Extraord: Envoyen* i anledning af den föregående punct icke skulle kunna åstadkomma en förening eller förbindelse emellan Kongl. Maij:t ock *Porten* til at bringa Czaren til skiälighet, ock hollan alt stadigt in om des rätta skranckor: utan Turkarna aldeles förklara sig wilja bliwfa wid den nyijligen med Moscaw träffade freden, moste man fuller därwid noget *acquiescera*, in til des nogon ändring förorsakas, antingen genom Stor=Vizirens skjindesamma afsättjande, då man all ting bättre med en annan Vizir lærer kunna uträtta, den där ock gerna lærer see at alt blifwer ändrat, hwad som den förra hafwer fehlat: eller moste man afwänta tidsens förflijtande af den termin som är utsatt til fästningarnas återgifwande: då rupturen af sig sielf ofehlbart lærer utbrista: Emådan som Rijsarne aldrig lære fullborda det hwar til de sig förbundet i tracraten [i det här fallet Freden wid Pruth] då man åter får så mijcket bättre lägenhet til at ijrcka på det förra påståendet, ock åter bringa Turkarna med all mackt til at angripa den gemensamma fienden: hwilcket är det rätta afseendet som man med Turkarne hafwer, ehuruwäl Öfwersten ock *Extraord: Envoyen* eij behöfwer wijsa at han är därom mijcket angelägen så länge de sielfwe icke betee sig där til full hugade. [=så länge de själwa inte visar, sig därtill vara fullt benägna/villiga.] Men i medlertijd moste han nu altstadigt där på arbete, at hwad som uti *tractaten* är för afskedat om

Polniska wårcket, nämligen at Czaren aldeles intet skall blanda sig där uti, utan draga sina *trouper* där ifrån, ock Konung Stanislaus af *Porten* alt framgent såsom tillföre erkännes allena för rättmätig Konung til Pohlen, til alla delar fullkomligen må bliwfa *exequerad*: warandes intet mindre *Portens* än Kongl. Maij:ts *interesse*, at *Republiquen* Pohlen alt stadigt förblifwer wid des gamla frijhet ock rättigheter under konung Stanislaw. Ock är det en falsk ock ogrundat

з Російськими [Rijske] *Міністрами* до того, як Королівська Величність підписав би якийсь договір і домовився з *Великою Портою* про спосіб, яким можна було б примусити *Московитів* виконати бажані умови договору, і якщо б вони не погодилися домовитися з Королівською Величністю на тих умовах, які Королівська Величність вже раніше описав у договорі і узгодив з *Великою Портою*, і які були визнані Царем як прийнятні. Було б необхідним у цьому випадку, щоб Королівська Величність і Велика Порта спочатку домовилися і підписали б договір про те, яку заставу і яких заручників потрібно було б отримати від *Московитів* для гарантування того, що вони виконують все, що обіцяють, і щоб вони погодилися виконати все, що від них вимагають: і якщо *Московити* вирішили б після цього порушити те, що вони вже одного разу пообіцяли виконати, то необхідно було б вже зараз вирішити, що вимагатимуть від обох сторін і як можна буде помститися.

4: Якщо станеться так, що Полковник і *Екстраординарний Посланець* не зможе узгодити попередній пункт між Королівською Величністю і *Великою Портою*, щоб змусити Царя прийняти умови і дотримуватися домовленостей: і якщо Турки пояснять, що хотіли б дотримуватися умов нещодавно підписаного з *Москвою* миру, потрібно буде *домовлятися* про те, щоб певні зміни відбулися: або швидким звільненням *Великого Візира*, тому що з новим *Візирем* можна краще домовитися, у такому разі потрібно переконатися, що все з того, що не вдалося зробити правильно попередньому *Візирю*, буде виправлено: або потрібно буде зачекати, поки сплине той час, який виділили для того, щоб звільнили фортеці: таким чином зіткнення безпомилково відбудеться: у той час як *Росіяни* ніколи не виконують того, що зобов'язуються робити у договорах, можна отримати кращу нагоду і повернутися до попередніх домовленостей, і знову налаштувати *Турків* на те, щоб усіма силами напасти на спільного ворога: що є правильним спільним з *Турками* наміром, у той самий час Полковник і *Екстраординарний Посланець* не повинен показувати великої зацікавленості у цьому, поки вони самі не продемонструють готовність діяти. Але він має весь час працювати для досягнення того, що описано у *договорі*, про те, що потрібно зробити у *Польській справі*, а саме, що Цар не буде вмішуватися у неї, а виведе звідти своє *військо*, і Король *Станіслав* буде у майбутньому визнаний як повноправний Король *Польщі*, і отримує повноваження у всіх сенсах: не тільки в інтересах *Великої Порти*, а і в *інтересах* Королівської Величності є те, щоб *Республіка* *Польща* надалі перебувала у своїх колишніх правах і свободах під час правління короля *Станіслава*. І що фальшиві і необґрунтовані твердження, які роблять *Росіяни*, щодо того, що їх викликали і утримують в країні депутати *Республіки*; коли відомо[,] що це лише кілька *Повстанців*, які все ще підтримують скинутого

förewändning som Rijssarne giöra, i det de förebära sig warainkallade ock qwarhollne i Pohlen af *Republiquens* ledamöter; där man dock wet[,] allenast nogra få Rebeller, som ännu holla den afsatte Konung Augusti partie, med sådane skadelige uptog omgå: hwilcka likwäl på intet sätt böra nämnas eller hollas för *Republiquens* ledamöter. Hwilcket alt Öfwersten ock *Extraord. Envoyen* moste med flit sökia at komma Stor=Viziren til at begripa. Ock i fall *Republiquen* skulle willja tåla Czaren at blifwa där, hwilcket dock aldrig af *Republiquen* kan eller lærer samtijckas; Så är det dock twärt emot *Portens* såwäl som Sweriges interesse, at man där skulle lemna honom at blifwa ock få öfwerhanden; ock är han aldeles obefogad där til, som det löper twärt emot den tractat som han nijligen har ingått med *Porten*; hwilcken aldeles förbiuder, ock intet inneholler uti sig nogon sådan förewändning, at ifall nogon Adelsman skulle biuda hans *armée* twärt emot detta giorde afftahl, at förtöfwä i Pohlen, at därföre då Muskowitiska *arméen* skulle wara des mer [=desto mer] berättigad til at förblifwa där ock således ruina hela Pohlen samt twinga densamma til at underkasta sig des ook [=ok].

- 5: Sammaledes har han at pådrifwa, det den Artikeln som talar om *Ukrains* och *Samptelige Zaporovernes* frijhet må bringas ofördröjeligen til sin fullkomlige wärkställighet, så at hela *Ukraine* ock den *Zaporowiske*-hären fullkombligen sättas uti des urgamla frijhet ock possession af des land ock förra gränsor under des nu warande fältherre *Philipp Orlick*: på det sättet at bemälte folck hädan effter skall giöra en independent Stat, ock aldrig mer på något sätt stå under Czarens lijndno eller protection.
- 6: Skall Öfwersten ock *Extraordinarie Envoyen* utlägga sig hoos Stor=Viziren för de *Polniske troupperne*, at de måge bekomma dageligen det underholl, så länge de än här äre, som de allenast på tre dagar utbekommet. För det öfrige förblifwer Kongl. Maj:it des Tro=Man ock Öfwerste samt *Extraordinarie Envoyé* med Kongl: ijnnest ock nåde städze wälbewägen.
Gifwet wid Bender den 14 Septemb: 1711.

Carolus.

Короля Августа, з такими шкідливим наступом: які жодним чином не мають права називатися депутатами *Республіки*. Полковник і *Екстраординарний Посланець* повинен зробити так, щоб Великий Візир швидко це зрозумів. І якщо *Республіка* вирішила б терпіти там Царя і надалі, на що *Республіка* жодним чином не погодиться. То це було б повністю проти інтересів *Великої Порти* і Швеції, щоб йому дозволили там перебувати і отримати перевагу; і він взагалі не має права там перебувати, виходячи з умов того договору, який нещодавно був підписаний з *Великою Портою*; що повністю забороняється, і там немає жодного положення, яке дозволяло б якомусь представнику шляхти запросити його *армію* всупереч вимогам цього договору, залишити її у Польщі, і щоб таким чином у *Московитській армії* було більше прав на те, щоб залишитися там і таким чином зруйнувати всю Польщу і примусити її опинитися під своїм гнітом.

- 5: Водночас він має наполягати на тому, щоб ця Стаття, яка затверджує свободу України і всіх *Запорожців*, негайно ж і повністю стала чинною, щоб таким чином вся Україна і Військо Запорозьке в повному обсязі отримали давні свободи і вольності, а також отримали власність землею у своїх давніх кордонах під керівництвом теперішнього гетьмана *Пилипа Орлика*; так, щоб народ, який описаний вище, одразу ж отримав статус незалежної Держави, і більше ніколи і жодним чином не був під послухом Царя чи його протекцією.
- 6: Якщо Полковник і *Екстраординарний Посланець* домовлятиметься з Великим Візирем щодо витрат на Польське *військо*, то йому варто було надати щоденну підтримку, поки воно тут перебуває, щоб воно одразу ж, протягом трьох днів почало отримувати допомогу. Щодо решти, то Його Величність запевняє, що його Довірена Особа, Полковник і *Екстраординарний Посланець* отримає невщухаюче схвалення Його Величності. Надано у Бендерах 14 вересня 1711.

Карл

* [Відповідає також назві гаманця; eng. purse, fr. bourse; турецькою *kisah, kışeh*], наприклад, у (шкіряному) гаманці зберігали певну суму грошей; також цим словом могли позначати деякі турецькі срібні або золоті монети; можливо, тут маються на увазі золоті монети (які відповідають 5 фунтам). Наприклад, 7-го (листопада) відправили представника від Високої Порти до Його Величності (Карла XII) з 1200 мішечками з золотими монетами, які відповідали 600,000 риксдалерів (1712).